

ISTORIJSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ REPUBLIKE SRBIJE
9.3.2026

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ И ПОСЛОВАЊУ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА КИКИНДА ЗА 2025. ГОДИНУ

1. Основни подаци о установи

Назив, седиште: Историјски архив Кикинда, 23300 Кикинда, Трг српских
добровољаца 21

Лице одговорно за заступање: **Катарина Ковачевић-Јанковић**, в.д. директор

Шифра делатности: 91.01

Матични број: 08218242

ПИБ: 100708911

Број рачуна:

840-195664-83

Управни одбор: **Лазар Демић** - председник

Надзорни одбор: **Далија Кршић**—председник

2. Законски оквир рада, односно функционисања установе

Историјски архив Кикинда је установа заштите архивске грађе и документарног материјала.

Заштита и чување архивске грађе и документарног материјала је делатност од посебног друштвеног значаја, а уређена је *Законом о култури* („Сл. гласник РС”, број 72/09, 13/16, 30/16-испр., 47/21, 78/21 и 76/23), *Законом о културним добрима* („Сл. гласник РС”, број 71/95, 52/11, 99/11), *Законом о архивској грађи и архивској делатности* („Сл. Гласник РС” бр. 6/2020), *Правилником о Ближим условима за почетак рада и обављања делатности у установама заштите културних добара* („Сл. гласник РС” број 21/95) *Одлуком о утврђивању архивске грађе од изузетног значаја која се чува у архивима* („Сл. гласник РС”, број 42/98), *Одлуком о Утврђивању функције матичне установе Архива Војводине у Новом Саду у области заштите архивске грађе и регистратурског материјала* („Службени лист АПВ”, број 11/03), *Решењем о утврђивању територије архива* („Сл. гласник РС”, број 7/96) и другим актима.

3. О оснивању и раду установе

Као самостална установа Историјски архив Кикинда постоји од 01.01.1955. године, мада у виду одељења у саставу Народног музеја егзистира од 7. новембра 1946. године, када је први пут на овим просторима организована систематска заштита архивске грађе.

Архив располаже радним простором од 764 квадратна метара. Површина депоа за смештај архивске грађе износи 492 квадратна метра, читаоница за коришћење архивске грађе 32, канцеларијски простор (четири канцеларије) 94, а 146 квадратних метара представљају ходници, холови, санитарни чвор и слично. Истурени депо у Чанадској улици је површине од 600 квадратних метара, а тренутно има простора за смештај 350 метара грађе.

Услови за смештај архивске грађе релативно су добри. Ту се, пре свега, мисли на депое који су, у ствари, адаптиране затворске ћелије и канцеларије. Денои су уредни и обележени, постоји водич за сваки депо који је истакнут на његовом улазу. Сређена грађа смештена је у архивске кутије. Уредности депоа доприноси и редовно одржавање хигијене као и прописно обележавање архивских јединица. Постоје неопходни микроклиматски услови за чување грађе. Полице за смештај архивске грађе су нестандартне, како по висини (и до 5м.), тако и када је реч о материјалу од чега су сачињене (метал-дрво), али елементарне услове задовољавају.

Опрема којом располажемо је добра, то се посебно односи на рачунарску и дигиталну,

јер је квалитетно обављање основне делатности незамисливо без савремене рачунарске и електронске опреме.

И поред недостатка средстава, у складу са сопственим могућностима које су, на жалост, ограничене, чинили смо да колико-толико одржимо корак и не заостанемо у односу на друге архиве и трендове, које брзи развој савремене технологије намеће. Наведена опрема је у функцији, али, на жалост, брзо застарева.

Наш највећи проблем у архиву је *недостатак простора за смештај грађе*. У ранијим извештајима о раду, као, уосталом и у другим приликама, истицали смо да недостатак простора за смештај грађе угрожава основну делатност. Наглашавали смо, такође, да трајно решење представља проналажење и примерено адаптирање адекватног простора ван зграде, у којем се обавља редовна делатност (тзв. „истурени депо“).

Коначно, тај највећи проблем архива је на путу да буде решен. Не у потпуности, али су створени услови да у догледно време на најбољи могући начин буде окончан. Наиме, оснивач, Град Кикинда уступио је архиву на неодређено време објекат (зграду) у Кикинди у ул. Генерала Драпшина 57, укупне површине око 700 м². Зграда има приземље, спрат и поткровље, релативно је добро очувана. Уз адаптацију, што изискује и значајна финансијска средства, добићемо савремен депо за квалитетно чување и заштиту архивске грађе и простор за обављање других делатности. *Крајем 2012. године почели смо реконструкцију овог објекта и реконструисали његово приземље. Око 200 метара квадратних спремно је за прихват грађе. Ове године завршена је санација поткровља депоа, чиме је грађевински део био у потпуности завршен. У току 2023. године аплицирали смо за средства на конкурс Министарства културе ради добијања средстава за набавку фиксних полица за спрат депоа. Одобрена нам је сума у износу од 400.000 динара, чиме је настављена монтажа полица. У току 2024. године конкурсирасмо код Министарства културе за наставак и потенцијални завршетак набавке полице, а са довољно средстава би смо завршили са опремањем спрата полицама. Одобрена нам је сума у износу од 400.000 динара, чиме је настављена монтажа полица. Планирамо да у току 2025. године наставимо да конкурсирасмо на конкурс Министарства културе, чиме ћемо, надам се, завршити процес адаптације и опремања истуреног депоа.*

У архиву чувамо 416 фондова и збирки, са граничним годинама од 1747-2016. у дужини од 2.800 метара. Сређено је 379 фондова (1.740 метара), а несређено 23 фондова (945 метара). Сумарних инвентара има 353, а аналитичких девет.

У установи је у 2024. било запослено девет радника (седам са високом и два са средњом стручном спремом).

Послови књиговодства заједнички су са Народном библиотеком, а послови физичког обезбеђења зграде са Народним музејом. Такође, и овог пута истичем како је неопходно да Архив има своје рачуноводство и добро би било када би локална самоуправа у 2025. години ово решила.

3.1. Заштита архивске грађе и документарног материјала ван Архива

Регистратуре, односно правни субјекти, представљају најзначајније ствараоце архивске грађе и регистратурског материјала, у току чијег рада она настаје. У том смислу настаје компетенција архива и његове тзв. спољне службе. Сви досадашњи напори и резултати на релацији архив-регистратура створили су добру основу за ширу делатност Архива у области заштите која ће трајати колико и Архив. Но, простора за још бољу и делотворнију активност овог сегмента делатности има, и томе ће се у наредном периоду посвећивати још већа пажња. Дobar и на архивистичким принципима организован рад са регистратурама, један је од темеља архива. Без уређене регистратуре нема архива. Добро организован рад на заштити архивске грађе и документарног материјала значајно олакшава обављање осталих делатности. Но, ту има евидентних проблема које не може архив сам да реши. Пре свега мислимо на активности усмерене на стварање свести и сазнања о значају архивске грађе, што је задатак не само архива, него и шире културне политике друштва у очувању културних добара.

Заштита архивске грађе и документарног материјала одвијала се на уобичајен начин: *надзором, прегледом, пружањем стручне помоћи и предузимањем*. Заштита се обавља у три општине, односно компетенције Историјског архива Кикинда обухватају: кикиндску, чоканску и општину Нови Кнежевац, што укупно представља **820** евидентираних регистратура (**323** активних и **380** угашених регистратура) са преко **15.100** метара архивске грађе и регистратурског материјала.

Евиденција о имаоцима регистратурског материјала води се у складу са Правилником о начину вођења евиденције регистратурског материјала који ужива претходну заштиту. Интерне евиденције се воде по принципу пописа аката.

Током 2024. године, извршено је око **130** прегледа заштите регистратурског материјала и архивске грађе ван архива, а забележено је **150** поступака када је реч о пружању стручне помоћи на захтев регистратуре.

Обављани су радови на програму спољне службе (JAIC). Забележено је **150** поступака преписа архивске књиге, била су **48** записника о уништењу безвредног регистратурског материјала ван архива. Имамо **33** издавања сагласности на Правилник о канцеларијском

пословању и Листу категорија регистратурског материјала и архивске грађе са роковима чувања. Забележено је **100** преписки са регистратурама. Током протекле године забележено је четири учешћа на стручним скуповима и семинарима (саветовање у Сенти, научни скуп у Бечеју, семинар у Новом Саду и обележавање годишњице рада архива у Пожаревцу).

Преузета је следећа архивска грађа и регистратурски материјал:

1. ПУ „Драгољуб Удицки“ – 5,34м²
2. Општа болница Кикинда – 0,4м²
3. СО Чока: 15,0 м²
4. Гимназија „Душан Васиљев“ - 0,5 м²
5. Висока школа струковних студија за образовање васпитања – 6,70 м²
6. Техничка школа „Михајло Пупин“ – 2,23 м².
7. Основни суд Кикинда (и одељење у Новом Кнежевцу) – око 320 м².

Надзор је обављао један радник са високом стручном спремом

3.2. Сређивање и обрада архивске грађе и регистратурског материјала и израда научно обавештајних средстава

У Архиву чувамо **416** фондова и збирки, са граничним годинама од **1747 – 2016.** у дужини од **2.800 метара**. Архивистички су сређена и обрађена 379 фонда (1.740 метара), а несређено је **26** фондова (**945** метара). Сумарних инвентара има **353**, а аналитичких девет.

Најважнији посао наше унутрашње службе је сређивање и обрада архивске грађе.

Израда научно обавештајних средстава (у току)

1. Израда аналитичког инвентара Ф. 3 „Великокикински привилеговани дистрикт 1776 - 1876.“ пренос картица у електронски облик ;
2. Прикупљање, сређивање и инвентарисање фонда „Збирка мапа и планова“ Ф. 282;
3. Прикупљање, сређивање и обрада „Збирка штампата (плаката прогласа и објава)“ Ф. 8. – унето 804 предмета.
4. Израда аналитичког инвентара Ф.4 Град са уређеним сенатом Велика Кикинда 1778-1918
5. Израда аналитичког инвентара Ф. 4 Град са уређеним сенатом, записници 1882-1900 – Владимир Дудић.
6. Израда аналитичког инвентара Ф. 4 Град са уређеним сенатом, записници 1900-1906 – Снежана Карачоњи

7. Прикупљање, сређивање и обрада „Збирка повеља, диплома, уверења“ Ф. 2. – унет 61 предмет.

У архиву сада чувамо укупно **5358** матичних књига (318 Кикинда, 169 Чока и 51 Нови Кнежевац). Одмах смо приступили њиховој дигитализацији и електронској обради, имајући у виду да су и даље оперативне. Тако смо у 2025. години дигитализовали 22 књига (укупно 6.230 страница). Ово је веома обиман посао који ће да потраје још неколико година. Окончаћемо га успешно, будући да располажемо апаратом за дигитализацију какав не поседују ни већи историјски архиви од кикиндског. До сада је укупно скенирано и обрађено око 40.000 скенова. Вршена је припрема за скенирање, дигитализацију и обраду листа „Комуна“. На том пољу урађено је 18.640 фајлова.

На крају овог сегмента, рецимо и то да су нам отежани послови примопредаје архивске грађе и документарног материјала јер Архив нема посебну просторију за дезинфекцију, чишћење и паковање архивске грађе.

Целокупни процес обраде радници Историјског архива Кикинда обављају у складу са архивистичким начелима.

3.3 Коришћење архивске грађе

Током протекле године грађу је користило **46** истраживача (**78** истраживачких радних дана).

Издато је **138** уверења (радни стаж, просек плате, школска спрема, реституција и сл.)

Ефикасно и квалитетно обављање наведених послова подразумевало је и низ других активности као што су радови у депоу, како у овом у Курији, тако и у новом у Чанадској улици, фотокопирање грађе и сл.

3.4 Остали послови

Током године обављан је и низ других послова неопходних за квалитетно и ефикасно обављање основних делатности Архива. То се, пре свега, односи на послове у библиотеци (набавка, обрада и издавање књига), фотокопирање, радови у депоима (издавање грађе истраживачима, преузимање грађе, одржавање хигијене, увид у стање грађе), убацивање података у рачунарске програме АРХИС, пружање информација заинтересованим установама и појединцима., израда породичних стабала.

У базу података на рачунара прекуцани су преписи матичних књига умрлих за Велику Кикинду, две књиге 1887.-1888. и 1889.-1891.

У базу су убачене Пореске књиге Вел.кикиндског привилегованог Дистрикта (укупно 11250 уписа) и Регистар граничара (2325 уписа). Одржане су три школске посете. Довршено је менторство у вези са стручном праксом коју организује Историјски архив са студенткињом социологије Валентином Терек. Скенирано је 12 матичних књига за период до 1918. године.

3.5 Културно-образовна и издавачка делатност

Овај вид делатности Архива планира се пажљиво и у складу са расположивим средствима реализује. Основни циљ је упознавање шире јавности са значајном и богатом грађом којом располажемо, темама из локалне историје, публиковање необјављених рукописа, такође са темама из локалне историје, а самим тим и афирмисање архива као значајне и важне установе културе. Своје напоре ћемо у будућности управо усмерити како бисмо сређивали грађу и архивистички је обрадили. У библиотечки фонд Историјског архива Кикинда уврштено је 126 нових књига.

Изложбе

Изложба „Дани лудаја“, отворена у холу архива. У оквиру изложбе приказани су плакати, флајери и други материјал од почетка организовања манифестације „Дани лудаја“. Аутори изложбе су Снежана Карачоњи и Никола Радосавчев.

Нове књиге

„ATTENDITE“ број 21, гласник Историјског архива Кикинда

У 2025. години објављен је 21. број часописа „Attendite“, гласника Историјског архива Кикинда. Радови су написани на принципима архивске струке и научно-истраживачког рада уз коришћење релевантне, објављене или необјављене литературе и историјских извора (међу којима је и традиција као историјски извор). Радови објављени

У радовима објављеним у годишњаку су описани догађаји и исказани резултати ауторског истраживања о којима до сада није довољно или није уопште писано. Писани су по свим стандардима и методологији стручних и научних радова и њихово ауторство је препознатљиво. Свакако ће, због своје сазнајне вредности и аутентичности, бити

неизоставне „странице“ у грађењу будуће синтезе о историји Кикинде и Баната. Први број гласника кикиндског архива објављен је 2004. године, с намером да се јавност упозна са историјском и културном прошлошћу Кикинде, али и шире. Нови број часописа ИАК нуди како стручној, тако и широј јавности резултате тематског истраживања који превазилази границе локалног значаја. Он стреми ка све потпунијој анализи прошлости у контексту простора града Кикинде и околине, Баната, Војводине, али и шире Србије, због чега и овогодишњи *Attendite* наставља са осигуравањем своје позиције у свету стручних часописа код нас.

„Срђан Сивчев, Добротворна задруга Српкиња од 1873. до 1946. године“

Монографија је писана са намером да се анализира рад најзначајније женске хуманитарне задруге у Великој Кикинди, али и да укаже на процес јачања женског активизма у граду у другој половини 19. и првој половини 20. века. Такође, монографија претендује да објасни у којој мери је задруга „Српкиња“ утицала на културу и друштвену стварност Велике Кикинде. Монографија је писана са намером да се осветли рад значајне установе за културну историју града, али и историје рода. Током седам деценија Добротворна задруга Српкиња имала је истакнуту улогу у културном, али и социјално-економском животу града, због свог добротворног карактера.

Разумевање значаја задруге за историју културе у граду током седам деценија постојања, као и указивање важности задруге на пољу еманципације жена из српске грађанске класе у Великој Кикинди и јачање њихове улоге у друштву. Публикација је осветлила велику улогу коју је «Српкиња» имала на друштвену и културну стварност Велике Кикинде у периоду од 1873. до 1946. године и од заборавља отргла председнице и остале чланице задруге које су пуно учиниле на хуманитарном, али и културном пољу.

3.6 Инвестиције

Дено

На Конкурсу за финансирање или суфинансирање пројеката из области откривања, прикупљања, истраживања, документовања, проучавања, вредновања, заштите, очувања, представљања, интерпретације, коришћења и управљања архивском

грађом Министарства културе, архив је добио 700.000 динара за набавку архивских полица, чиме је настављено опремање спрата депоа потребним полицама.

Кикинда, 23. 02. 2026.

в.д. директор

Катарица Ковачевић-Јанковић